

РЕЦЕНЗІЯ

професора, доктора медичних наук,
Манасової Гульсим Серікбаївни,
на дисертаційну роботу заочної аспірантки кафедри акушерства та
гінекології ОНМЕДУ МОЗ України

Дінь Тхі Суан Ні

«Лікування та профілактика аномальних маткових кровотеч після
перенесеної нової коронавірусної інфекції (COVID-19)»,
представлену до захисту у разову спеціалізовану вчену раду ДФ 41.600.059
ОНМЕДУ МОЗ України, що утворена наказом МОН України №635-о від
02.12.2025 для розгляду та проведення захисту дисертаційної роботи на
здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за
спеціальністю 222 «Медицина»
(наукова спеціальність 14.01.01 – «Акушерство та гінекологія»)

I. Актуальність обраної теми дисертації.

Обрана тема дисертаційної роботи є надзвичайно актуальною для сучасної медичної науки та практичної охорони здоров'я, відповідає пріоритетним напрямкам розвитку гінекології й репродуктології, а також сучасним викликам, зумовленим пандемією COVID-19.

Пандемія нової коронавірусної інфекції спричинила суттєві медико-біологічні, соціальні та психоемоційні наслідки, серед яких особливе місце посідають порушення репродуктивного здоров'я жінок. Менструальний цикл є важливим маркером функціонального стану жіночої репродуктивної системи, а його розлади, зокрема аномальні маткові кровотечі (АМК), істотно впливають на якість життя, психоемоційний стан та репродуктивні перспективи пацієнток.

Незважаючи на зростаючу кількість публікацій, на сьогодні залишаються недостатньо вивченими питання впливу середньотяжкого та тяжкого перебігу COVID-19 на менструальну функцію, гормональний гомеостаз, стан системи гемостазу, психоемоційний статус і сексуальне здоров'я жінок репродуктивного віку.

Обмеженими є також дані щодо патогенетичних механізмів розвитку АМК у постковідному періоді, а також науково обґрунтованих підходів до їх лікування та профілактики. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває розробка ефективних, безпечних і патогенетично обґрунтованих стратегій ведення пацієнток із порушеннями менструальної функції після перенесеної коронавірусної інфекції, що має важливе значення для практичної гінекології та системи жіночого здоров'я в цілому.

Таким чином, обрана тема є своєчасною, соціально значущою, науково обґрунтованою та має вагоме практичне значення. Усе вищезазначене дозволяє зробити висновок, що заявлена тема є перспективною, недостатньо розробленою та потребує подальших комплексних досліджень.

II. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертація є частиною науково-дослідних тем кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ, затверджених МОЗ України: «Вдосконалення методу профілактики, діагностики та лікування захворювань репродуктивної системи жінки із застосуванням новітніх медичних та молекулярно-генетичних технологій» (2018-2022 рр., № державної реєстрації 0117U007494) та «Новітні лікувально-діагностичні та профілактичні підходи при захворюваннях репродуктивної системи жінки та вагітності високого ризику» (2023-2027 рр., номер державної реєстрації 0122U201370). Здобувачка є співвиконавицею означених тем.

III. Ступінь обґрунтованості основних положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність.

Усі основні положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані в дисертації, є науково обґрунтованими, логічно послідовними та впливають із отриманих результатів власних досліджень. Робота виконана на сучасному науково-методичному рівні із застосуванням принципів доказової медицини.

Мета дослідження сформульована чітко та логічно, полягає у зниженні частоти та тяжкості аномальних маткових кровотеч у жінок активного репродуктивного віку після перенесеного середньотяжкого та тяжкого COVID-19 шляхом розробки комплексної методики постковідної реабілітації. Поставлені завдання є послідовними, взаємопов'язаними та повністю відповідають заявленій меті. Об'єкт і предмет дослідження визначені коректно та не викликають зауважень.

Наукові положення, висновки й рекомендації отримані на достатньому фактичному матеріалі. Обсяг вибірки є репрезентативним, критерії включення та виключення обґрунтованими та чітко сформульованими: обстежено 177 жінок активного репродуктивного віку з розладами менструального здоров'я, що виникли не пізніше ніж через 3 місяці після перенесеного середньотяжкого або тяжкого COVID-19 (група С), та 34 гінекологічно і соматично здорові жінки контрольної групи (група К), які не хворіли на COVID-19.

Достатня кількість клінічних спостережень і досліджень забезпечує можливість повноцінної статистичної обробки даних та дозволяє вважати отримані результати достовірними.

У роботі використано сучасні клініко-анамнестичні, сонографічні, імуноферментні, психометричні та статистичні методи дослідження, а також валідизовані шкали (PSM-25, PSS-10, FSFI), що забезпечує високу відтворюваність і достовірність результатів. Статистичний аналіз проведено коректно, із застосуванням сучасних стандартних програм. Вірогідність наукових висновків підтверджена як у основних, так і в контрольній групі.

Таблиці, рисунки та діаграми є інформативними, логічно побудованими й наочно ілюструють отримані результати. Висновки є чіткими, конкретними та повністю підтверджуються результатами досліджень.

IV. Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності

Поставлене в дисертаційній роботі наукове завдання виконано в повному обсязі. Здобувачка продемонструвала високий рівень володіння методологією наукових досліджень, що підтверджується чітким формулюванням мети та завдань, логічною побудовою дизайну дослідження, коректним визначенням об'єкта і предмета дослідження, а також обґрунтованим вибором сучасних методів.

Авторкою послідовно реалізовано всі етапи дослідження — від формування репрезентативної вибірки та використання валідизованих клінічних, лабораторних і психометричних методик до проведення коректного статистичного аналізу з подальшою інтерпретацією результатів.

Здобувачка впевнено застосовує принципи доказової медицини, вміє працювати з багатофакторними клінічними даними, аналізувати їх і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між перенесеним COVID-19, психоемоційними порушеннями, гормональними змінами та розладами менструального здоров'я.

Розробка та клінічна апробація комплексної методики постковідної реабілітації свідчить про здатність здобувачки до самостійного наукового мислення, узагальнення результатів і трансляції наукових знань у практичну площину. Отримані результати є методологічно обґрунтованими, внутрішньо узгодженими та статистично достовірними.

Таким чином, рівень виконання поставленого наукового завдання та ступінь володіння здобувачкою методологією наукової діяльності відповідають вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії з медицини.

V. Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист.

Ідея проведення дослідження, мета і завдання сформульовані дисертанткою спільно з науковим керівником. Авторкою самостійно проведено патентні та інформаційні пошуки, аналіз наукової літератури, визначено методи дослідження; особисто проведено збір та аналіз клінічного матеріалу, його обробку, формування досліджуваних груп.

У наукових роботах авторці належить провідна роль у зборі клінічного матеріалу, статистичній обробці та аналізі отриманих результатів. Спільно з науковим керівником обговорено та узагальнено наукові положення дисертації, оформлено висновки та практичні рекомендації.

VI. Оцінка змісту, оформлення та обсягу дисертації, її завершеності в цілому.

Дисертаційна робота викладена на 186 сторінках друкованого тексту та складається зі вступу, огляду літератури, розділу «Матеріали та методи дослідження», п'яти розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів, висновків, практичних рекомендацій і додатків. Список використаних джерел містить 285 найменувань, з яких 21 — кирилицею, 264 — латиницею, і займає 35 сторінок. Робота ілюстрована 19 таблицями та 23 рисунками.

Дисертація написана державною мовою, грамотно, логічно, з дотриманням вимог наукового стилю.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету й завдання дослідження, наведено загальну характеристику роботи.

Перший розділ містить систематизований аналіз сучасних літературних джерел і відображає сучасні уявлення про АМК після перенесеної нової коронавірусної інфекції.

У другому розділі детально описано дизайн клінічного дослідження, критерії включення та виключення, принципи формування груп, методи визначення досліджуваних показників, а також методи статистичної обробки даних. Дослідження виконані з дотриманням міжнародних біоетичних норм (протокол № 09 від 12.11.2025 р.).

Наступні розділи послідовно відображають результати клінічних, гормональних, психоемоційних, психосексуальних досліджень і ефективність запропонованої методики реабілітації.

Розділ «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» характеризується високим рівнем аналітичності, містить порівняльну оцінку результатів і авторську інтерпретацію.

Характеризуючи, в цілому, розділи власних досліджень, необхідно підкреслити, що Дінь Тхі Суан Ні провела багатогранні та об'ємні дослідження, які заслуговують на увагу як у науковому, так і в практичному плані. Кожний підрозділ завершується резюме, яке відображає отримані результати.

Висновки, які наведені в дисертації, повністю відображають зміст роботи і зроблені на основі фактичного матеріалу дисертації та статистичної достовірності отриманих результатів, відповідають завданням дослідження та свідчать про досягнення поставленої мети.

Принципових зауважень щодо змісту та оформлення дисертаційної роботи, а також щодо отриманих результатів немає: дисертація оформлена відповідно існуючих вимог.

У порядку дискусії виникли деякі запитання до авторки роботи:

1. Якою є популяційна поширеність синдрому тривалого COVID-19 (long COVID-19) та про яку частоту розвитку порушень менструального циклу після перенесеної коронавірусної інфекції є відомості у сучасній літературі?
2. У своїй роботі та доповіді Ви використовуєте термін менструальне здоров'я. Що Ви під ним розумієте?
3. Як Ви пояснюєте відсутність змін в рівні антимюлерового гормону у досліджуваних групах?

VII. Наукова новизна одержаних результатів.

У дисертаційній роботі отримано нові наукові дані щодо структури та поширеності АМК у жінок після перенесеної коронавірусної інфекції (COVID-19), а також встановлено особливості нейроендокринних змін у пацієнток після середньотяжкого та тяжкого перебігу захворювання.

Вперше системно проаналізовано взаємозв'язок рівнів психологічного та сприйнятого стресу з порушеннями менструальної функції, а також охарактеризовано зміни сексуальної функції та репродуктивних намірів жінок у постковідному періоді; продемонстровано провідну роль психологічного стресу та суб'єктивного сприйняття стресових факторів у формуванні порушень менструального здоров'я.

Авторкою доведено, що перенесений середньотяжкий і тяжкий COVID-19 у жінок репродуктивного віку асоціюється з підвищеною частотою розвитку АМК, дисменореї та передменструального синдрому. Встановлено характерні зміни гормонального профілю на тлі збережених референтних значень, що свідчить про функціональні порушення регуляції по осі «гіпоталамус–гіпофіз–щитоподібна залоза–наднирники–яєчники».

Особливої уваги заслуговують результати щодо ефективності запропонованої комплексної методики постковідної реабілітації, яка забезпечила статистично достовірно кращі клінічні, гормональні, психоемоційні та сексуальні показники порівняно зі стандартним підходом.

Отримані результати дозволили науково обґрунтувати та удосконалити алгоритм діагностичних, лікувальних і профілактичних заходів у жінок з АМК після перенесеної інфекції COVID-19 з урахуванням патогенетичних механізмів та застосуванням диференційованої медикаментозної корекції.

VIII. Теоретичне значення роботи.

Проведені дослідження суттєво розширюють сучасні уявлення про патогенетичні механізми розвитку АМК у жінок активного репродуктивного віку після перенесеного середньотяжкого та тяжкого COVID-19.

Отримані результати поглиблюють розуміння ролі нейроендокринних, психоемоційних та психосексуальних порушень у формуванні розладів менструального здоров'я в постковідному періоді та дозволяють розглядати аномальні маткові кровотечі як багатофакторний патологічний процес.

На основі комплексного аналізу клініко-анамнестичних даних, показників гормонального профілю периферичної крові, рівня психологічного стресу та сприйняття стресу, а також параметрів сексуальної функції науково обґрунтовано необхідність удосконалення підходів до постковідної реабілітації жінок із порушеннями менструального здоров'я.

Результати дослідження мають важливе значення для розвитку сучасної гінекології, репродуктології та психосоматичної медицини, формуючи наукове підґрунтя для подальших міждисциплінарних досліджень у цій галузі.

Наукові та теоретичні положення дисертації доцільно використовувати в навчальному процесі у закладах медичної освіти.

IX. Практичне значення роботи.

Практичне значення дисертаційної роботи полягає у розробці та впровадженні комплексної методики постковідної реабілітації, спрямованої на лікування та профілактику порушень менструального, психоемоційного та сексуального здоров'я жінок після перенесеного середньотяжкого та тяжкого COVID-19.

Запропонований алгоритм може бути рекомендований для використання в практичній діяльності лікарів акушерів-гінекологів, сімейних лікарів та лікарів-реабітологів, що сприятиме ранньому виявленню порушень, індивідуалізації лікування та зниженню частоти ускладнень.

Результати дослідження та розроблений лікувально-профілактичний алгоритм впроваджені у практичну діяльність Центру перинатальної допомоги

КНП «Міська лікарня № 10» Одеської міської ради, ТОВ «Клініка репродуктивної медицини «Надія Одеса»», ТОВ «AIRMED» (м. Одеса), що підтверджує їхню практичну цінність і доцільність застосування в реальних клінічних умовах.

Х. Апробація результатів дисертації, повнота викладу основних положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Публікації за матеріалами дисертації відповідають вимогам МОН України. Основні положення дослідження викладені у 6 наукових працях, із них 4 — у фахових виданнях, у тому числі 1 — у виданні, що індексується в Scopus, та 2 тези — у матеріалах конференцій. Внесок здобувачки у співавторських публікаціях є визначальним. Результати роботи доповідалися та обговорювалися на науково-практичних конференціях, зокрема з міжнародною участю.

ХІ. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності

Фактів порушення принципів академічної доброчесності не виявлено. Робота містить коректні посилання на першоджерела. Оригінальність тексту підтверджена системою StrikePlagiarism (протокол № 09 від 09.11.2025).

Фактів порушення академічної доброчесності дисертанткою під час виконання автором дисертаційного дослідження та написання роботи не виявлено. Дисертаційне дослідження містить посилання на першоджерела цитованої інформації. Список джерел оформлений згідно стилю Vancouver. Виконані усі вимоги щодо прав на інтелектуальну власність. За даними комісії щодо запобігання академічного плагіату від 09 листопада 2025 року, протокол № 09, оригінальність тексту дисертаційної роботи за даними перевірки системою сервісу “StrikePlagiarism” відповідає високій унікальності.

ХІІ. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам, які пред'являються до наукового ступеня доктора філософії.

Дисертаційне дослідження Дінь Тхі Суан Ні за темою «Лікування та профілактика аномальних маткових кровотеч після перенесеної нової коронавірусної інфекції (COVID-19)», подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина», є самостійною, завершеною, висококваліфікованою науковою працею, що містить нові науково обґрунтовані положення та результати, спрямовані на розв'язання актуального науково-практичного завдання сучасної медицини.

Робота присвячена зниженню частоти та тяжкості аномальних маткових кровотеч у жінок активного репродуктивного віку після перенесеного

